

Taideyliopisto

Sibelius-Akatemian Kuopion kirjaston kokoelmapolitiikka vuosille 2015–2017

1 Johdanto

Tässä dokumentissa kuvataan Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Klassisen musiikin osaston Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmän Kuopion yksikön alaisuudessa toimivan yhteistyökirjaston kokoelmien muodostumista ja niiden hallinnassa noudatettavia periaatteita. Osapuolina yhteistyökirjastossa toimivat Sibelius-Akatemia, Kuopion konservatorio ja Savonia-ammattikorkeakoulu. Jokainen osakas osoittaa kirjastolle voimassa olevan yhteistyösopimuksen (220/44/05) mukaisesti vuosittain hankintamäärärahan.

Dokumentissa määritellään kokoelmien kehittämisen periaatteet. Painotus on kirjaston luonteesta johtuen kolmitahoinen. Siinä pyritään vastaamaan kunkin osakkaan tarjoaminen koulutusohjelmien tarvitsemien materiaalien ajantasaisuuteen. Kokoelmapolitiikka tarjoaa myös informaatiota asiakkaille ja yhteistyökumppaneille. Lähtökohtana on kirjaston perustehtävä, jonka mukaan kirjasto takaa kokoelmiensa ja verkkopalvelujensa avulla olosuhteet opiskelulle, taiteelliselle toiminnalle ja tutkimukselle.

1.1 Yhteistyökumppaneiden kuvaus

1.1.1 Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Sibelius-Akatemia vastaa musiikin alan ylimmästä opetuksesta Suomessa. Se kouluttaa itsenäiseen taiteelliseen työhön kykeneviä taiteilijoita, pedagogeja ja musiikin asiantuntijoita. Sibelius-Akatemian tehtäviin kuuluvat myös suomalaisen musiikkikulttuurin kehittäminen ja kulttuuriperinteen vaaliminen. Sibelius-Akatemiassa on kaksi osastoa, jotka vastaavat yliopiston opetuksesta. Kuopion kirjaston toiminta kuuluu Klassisen musiikin osaston alaisuuteen. Taideyliopiston palveluiden yhtenäistäminen saattaa muuttaa kirjaston hallinnollista sijoittumista tämän dokumentin voimassaoloaikana.

1.1.2 Kuopion konservatorio

Vuonna 1954 perustettu Kuopion konservatorio on yksi Suomen suurimmista ja monipuolisimmista musiikkioppilaitoksista, joka antaa musiikin ja tanssin perusopetusta sekä musiikkialan ammatil-

lista koulutusta. Musiikin ja tanssin perusopetuksen piirissä on yhteensä n. 2300 eri-ikäistä lasta ja nuorta Kuopiossa ja sen lähialueella.

1.1.3 Savonia-ammattikorkeakoulu Musiikki ja Tanssi

Musiikin ja Tanssin yksikkö on osa Pohjois-Savossa toimivaa monialaista Savonia-ammattikorkeakoulua. Koulutusyksiköstä valmistutaan Musiikkipedagogeiksi (AMK) painottaen joko klassista tai rytmimusiikkia ja Tanssinopettajiksi (AMK). Opinnoissa painotetaan hyvää tanssitaikoa, pedagogisia tietoja ja taitoja sekä yhteistoiminnallisuutta. Koulutuksen aikana opiskellaan tanssiteknisiä aineita painottuen joko klassiseen balettiin, nyky- tai jazztanssiin. Koulutuksen profiili on vahvasti ammatillinen. Kuopiossa toimivan runsaslukuisen ammattilaisjoukon ansiosta opiskelijat saavat jo opintojensa aikana hyvän tuntuman alansa työelämään.

1.2 Asiakkaat

Kirjaston asiakaskunta koostuu pääasiassa Kuopion Musiikkikeskuksessa toimivien oppilaitosten perus- ja jatko-opiskelijoista sekä henkilökunnasta. Kirjasto on avoinna myös ulkopuolisille asiakkaille ja asiakaskuntaan kuuluu lähialueiden aktiivisia musiikin harrastajien (mm. Itä-Suomen yliopisto) ohella Kuopion kaupunginorkesterin soittajia. Kirjasto tarjoaa palveluitaan myös eri kulttuurilaitoksille (kaukolainaus).

1.3. Kokoelmapolitiikan vastuu

Vastuu kokoelmapolitiikasta kuuluu kirjastotoiminnoista vastaavalle informaattikolle, jonka tehtäviin kuuluvat aineiston hankinta, kokoelmien hallinta ja kehittäminen. Kokoelman kehittämisessä konsultoidaan säännöllisesti myös koko kirjaston henkilökuntaa. Hankinnan käytännön toteutusta määrittävät hankinnan prosessikuvaukset ja -kortit.

2 Kokoelmien yleiskuvaus

2.1 Historia

Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Kuopion kirjaston kokoelmat perustuvat Kuopion konservatorion (entinen Kuopion musiikkiopisto) laajaan nuottijulkaisujen ja kirjojen valikoimaan. Sitä on sittemmin täydentänyt Sibelius-Akatemian Kuopion koulutusyksikön hankkima aineisto. Uusin kerrostuma kokoelmissa on Savonia-ammattikorkeakoulun musiikin- ja tanssinopetuksen mukanaan aineisto.

Kirjasto on saanut joitakin huomattavia lahjoituksia, joista mainittakoon Lea Piltin ja hänen miehensä Olavi Killisen lahjoitus, sekä Pentti Pellon laaja urkumusiikin aikakauslehtien lahjoituskoelma. Viimeisin suuri lahjoitus on Pentti Kotirannan perikunnan Kuopion kirjastoon lahjoittama

nuottikokoelma. Hankinnan ohella kirjasto saa ajoittain lahjoituksia kuolinpesistä. Audiovisuaalinen aineisto on perustunut alkuaan LP-levyihin, joita säilytetään edelleen kirjaston varastossa. AV-aineistossa siirryttiin 1980-luvun lopulla formaattien muutoksen myötä CD-levyihin. Lisäksi kirjastossa on nykyään mahdollisuus käyttää DVD-levyjä.

2.2 Nykytilanne

Kirjaston kokoelmat sijaitsevat kahdessa paikassa. Pääosa materiaalista (nuotit, kirjat, opinnäytteet, äänitteet ja DVD-levyt sekä uusimmat vuosikerrat kausijulkaisuista) on sijoitettu kirjaston tiloihin. Kirjoissa ja nuoteissa käytetään yleisten kirjastojen YKL-luokitusta. Audiovisuaalisen aineiston kohdalla käytetään juoksevaa numerointia hankintajärjestyksen mukaan. Käsikirjastossa asiakkaiden käytettävänä on hakuteoksia, sanakirjoja, musiikkitietosanakirjoja, ja säveltäjien teosluetteiloita. Audiovisuaalinen materiaali sekä opinnäytteet kuuluvat myös käsikirjastoaineistoon. Kirjaston kokoelmissa on noin 27 800 nuottia, 5700 äänitettä, 5 800 kirjaa, 220 videotallennetta (tilanne vuoden 2014 lopussa). Elektroniseen kokoelmaan kuuluu osana Taideyliopiston tarjoamia tietokantoja verkon kautta käytettävänä kokotekstilehtiä, viitetietokantoja, äänitetietokantoja sekä Sibelius-Akatemian opinnäytetietokantaan sisältyvät työt.

Musiikkikeskuksen kellarikerroksessa sijaitsevassa varastossa säilytetään kausijulkaisujen vuosikertoja, kuoromusiikkia ja orkesterimateriaaleja. Lisäksi varastoon on sijoitettu LP-levyjä, lopputöiden kaksoiskappaleita sekä ns. kirjaston historiaa kartoittavaa museokokoelmaa.

Tulevien vuosien aikana on nähtävissä aineiston digitalisoitumisen vaikutuksia myös Kuopion kirjastoon. Tämä koskee erityisesti kirjoja ja kausijulkaisuja, joissa e-aineistojen kysyntä tulee kasvaamaan. Sama trendi näkyy myös audiovisuaalisen aineiston käytössä. Oletettavaa on että nuottimateriaaleissa siirtyminen digitaalisiin aineistoihin vie pidempään kuin perinteisessä tekstiaineistossa. Kirjasto tarjoaa yhä enenevässä määrin verkkoineistoina sekä kokotekstisiä (mm. Ebrary, Dissertations and Theses) että audiovisuaalisia tietokantoja (esimerkiksi Naxos Music Library, Classical Music Library sekä Opera in Video ja Dance in Video).

3 Kokoelman linjaukset

3.1 Aineiston käyttö

Kaikki kirjastossa oleva materiaali on yhteistyösopimuksen mukaisesti jokaisen oppilaitoksen käytettävissä. Lainattavaan materiaaliin kuuluvat nuotit, kirjat ja kausijulkaisut (uusimpia numeroita lukuun ottamatta). Vuoden 2015 alusta osa CD-kokoelmasta saatetaan asiakkaiden lainattavaksi. Kirjasto palvelee myös kaukopalvelukirjastona tarjoten kaukolainaan nuotteja, kirjoja ja kausijulkaisuja. Kirjaston ulkopuolelle ei lainata DVD-levyjä, opinnäytteitä, käsikirjaston aineistoa, eikä orkesterimateriaaleja.

3.2 Aineistojen kuvaus

3.2.1 Nuotit

Kirjaston nuottikokoelma on eri aineistoryhmistä vanhin ja laajin. Sen alkujuuret ovat Kuopion konservatorion laajassa kokoelmassa, johon sisältyy paljon mm. materiaalia kuoroille. Kirjaston nuottikokoelmissa painottuvat eri jousi- ja puhallininstrumenttien ohella laaja kokoelma laulukirjallisuutta sekä piano- ja urkunuotit. Lisäksi kirjaston nuottikokoelmassa on edustettuna evankelisluterilaisen kirkon käytössä olevaa jumalanpalveluksiin ja muihin kirkollisiin toimituksiin liittyvää nuottimateriaalia.

3.2.2 Kirjat

Kirjaston kirjakokoelma koostuu oppilaitoskohtaisesti painottuen seuraavista aihealueista: teologia, kasvatustiede, tanssi, musiikintutkimus, säveltapailu ja muu musiikinteoria, laulukirjat, ooppera, kosketinsoittimet, jousisoittimet, musiikinhistoria eri muodoissaan (sisältäen elämäkerrallisen aineiston), sekä populaarimusiikki. Lisäksi kokoelmassa on valikoima tietosanakirjoja sekä sanakirjoja.

3.2.3 Audiovisuaalinen aineisto

Kirjaston äänitekokoelmassa painotetaan länsimaisen taidemusiikin osuutta. Kokoelmissa on jonkin verran AMK:n tanssin koulutusohjelman käyttöön suunnattuja äänitteitä, sekä irrallaan kirjaston kokoelmista Konservatorion Musiikkileikkikoulun käytössä oleva av-aineisto. Viime vuosina on kasvatettu erityisesti kirjaston DVD-kokoelmaa.

3.3 Aineistot oppilaitosten näkökulmasta

3.3.1 Kuopion konservatorio

aineistoa vasta-alkajista ammatiksi aikoviin (painotuksena soitinkoulut, alkeismateriaali sekä kurssitutkintoihin sisältyvä materiaali). Lisäksi konservatorion aineistossa painottuu musiikkileikkikoulun käytössä oleva materiaali.

3.3.2 Savonia AMK

Erityisalueena pedagoginen kirjallisuus, musiikin ammatilliset ulottuvuudet (mm. yhtye- ja orkesterimateriaalit), pop & jazz -aineisto, tanssi (sekä kirjallisuus että av-aineisto).

3.3.3 Sibelius-Akatemia Kuopio

Kirkkomusiikin painotus hankinnoissa, sisältää kirjallisuutta. Pyrkimyksenä on kehittää kirkkomusiikin nykytilaa arvioiden monipuolinen erikoiskokoelma (mm. hengelliset kuoroteokset, urkumusiikki, gospel).

3.4 Kokoelmien arviointi

Kuopion kirjaston kokoelmien määrällisen ja laadullisen arvioinnin tavoitteena on, että kokoelmat vastaisivat käyttötarkoitustaan ja asiakkaiden tarpeita (ajantasaisuus). Huomiota kiinnitetään myös kokoelmien puutteisiin sekä aihealueeltaan kokoelmiin kuulumattomaan aineistoon. Kuopion kirjaston kokoelmia on tarkoitus inventoida kokoelman osa kerrallaan. Myös käyttäjien tekemät hankintaehdotukset toimivat osana kokoelmien arviointia (uudet kiinnostuksenkohteet ym.) Arvioinnilla pyritään kohdentamaan oikeat resurssit aineiston valintaan sekä kokoelmien huoltoon.

3.4.1 Aineiston valinta

Aineiston valintaa ja hankintaa suorittaa hankinnoista vastaava informaattikko. Suuri osa yhteistyökumppaneiden kirjastolle osoittamista hankintabudjeteista käytetään nuottien, kirjojen ja lehtien hankintaan. Hankinnassa keskitytään peruskokoelman ylläpitoon hyödyntäen julkaisutuotannon ja musiikkialan tutkimustoiminnan seuraamista. Apuna käytetään myös oppilaitosten henkilökunnan asiantuntemusta sekä arvosteluja. Osa hankinnoista kohdistuu kokoelman ylläpitoon (turmeltu- neiden ja vanhentuneiden julkaisujen korvaaminen, puutteiden paikkaaminen, lisäkappaleet, sarjojen täydentäminen). Kuopion kirjaston elektronisen aineiston hankinta toteutetaan Taideyliopiston kirjaston kautta.

Hankintaehdotuksissa ovat etusijalla oppilaitosten henkilökunta ja opiskelijat. Taidemusiikin ohella kiinnitetään huomiota oppilaitosten erityisiin vahvuusalueisiin (tanssi, pedagoginen materiaali). Valintaan vaikuttavat julkaisujen toimituksellinen laatu ja tieteellisten julkaisujen kohdalla materiaalin taso. Kirjojen kohdalla korostetaan opetus- ja tutkimuskirjallisuutta. Taidemusiikkia käsittelevissä kirjoissa painotetaan säveltäjien elämäkertojen ohella esittävän säveltaiteen tutkimusta. Tenttikirjat hankitaan kulloinkin olevien tutkimusvaatimusten mukaisesti, useampiakin tarpeen mukaan.

Nuoteissa pyritään tasapainoon eri soitinryhmien välillä. Pääpainopiste on länsimaisessa taidemusiikissa ja oppilaitosten käytössä olevien ohjelmistoluetteloiden mukaan tapahtuvaan kokoelmien päivittämisessä. Kysytyintä nuottiaineistoa hankitaan myös käsikirjastoon. Valinnassa painotetaan kriittisiä tai Urtext-editioita. Orkesterimateriaaleja hankitaan esimerkiksi kuorotutkintoihin tai oppilaitosten yhteisiin produktioihin.

AV-materiaalissa kokoelman rungon muodostaa taidemusiikki eri muotoineen. Kokoelmaan pyritään hankkimaan myös eri esityskäytäntöjä edustavaa ja kulttuurihistoriallisesti merkittävää materiaalia. Huomiota kiinnitetään myös tallennetekniikkaan (SACD).

Kokoelmien ulkopuolelle jätetään pääsääntöisesti kauno- ja harrastekirjallisuus, valokuvat, sekä kaupallinen aineisto. Poikkeuksen muodostavat libretot sekä runokirjat. Kokoelmiin voidaan liittää tietyin ehdoin maksutonta aineistoa, kunhan se on luonteeltaan objektiivista ja siitä katsotaan olevan hyötyä oppilaitoksille.

3.4.2 Lahjoitukset

Kirjasto ottaa vastaan tietyin ehdoin lahjoituksia, jotka täydentävät olemassa olevia kokoelmia. Ehtona lahjoituksen vastaanotolle on hyväkuntoisuus ja käytettävyys. Lahjoituksesta laaditaan luovutuskirja, jossa aineisto siirtyy kirjaston omaisuudeksi. Kirjasto päättää miten se käsittelee lahjoituksen (aineiston tietokantaan luettelointi, poistomyynnissä myyminen, lahjoittaminen, hävittäminen).

3.4.3 Arkistointi

Kuopion kirjastossa säilytetään oppilaitoksissa tehtyjä opinnäytteitä. Opinnäytteet pyritään lisääntyvässä määrin tarjoamaan myös sähköisessä muodossa Sibelius-Akatemian osalta *eThesis*-opinnäytetietokannassa ja ammattikorkeakoulun osalta *Theseus*-opinnäytetietokannassa. Kirjasto pyrkii myös pitämään kokoelmissaan Sibelius-Akatemian julkaisut kattavasti.

3.4.4 Kokoelmien huolto

Kokoelmien huollolla tarkoitetaan aineiston esillepanosta, kunnosta ja järjestyksestä vastaamista sekä kokoelmien arviointia ja karsintaa. Karsinnan, poistojen ja siirtojen perusteena käytetään ajanmukaisuuden ja asiakaslähtöisyyden perusteita, sekä käytettävissä olevien tilojen oikeansuuntaista käyttöä. Osa aineistosta siirretään tietyn ajan jälkeen varastoon.

Hyväksytty kirjaston johtoryhmässä 2.12.2014.